

Mr. sc. Jadranka Luketa-Marković, prof. pčelarska mentorica i apiterapeutkinja te promotorica posebnih mogućnosti osoba s invaliditetom 13, 14. i 15. kolovoza 2018. sudjelovala na skupu Udruženja SUNCE, Pale Bosna i Hercegovina, kroz evropski projekt 2 IPA – *Osobe s invaliditetom – lideri u pčelarstvu*

Osobni izvještaj

13, 14. i 15. kolovoz 2018. u udruzi „Sunce“, koja okuplja osobe s posebnim potrebama, održala sam trodnevni trening motiviranja osoba s invaliditetom za samozapošljavanje u pčelarstvu.

Sl. 1: Predavanje držim kao osoba u invalidskim kolicima.

Predavanje držim po pripremljenoj Agendi:

1. Pčelarenje u poboljšanju kvalitete života osoba s invaliditetom kao
  - (a) Radna terapija
  - (b) Socijalna terapija
  - (c) Psihoterapija
2. Pčelinja zajednica
  - (a) Biologija pčelinje zajednice
  - (b) Važnost pčela u ekosustavu
  - (c) Razmnožavane pčelinje zajednice
  - (d) Kvaliteta matice
  - (e) Tehnički pčelarski poslovi
  - (f) Mogućnosti pčelarskog samozapošljavanja osoba s invaliditetom
  - (g) Planiranje osobnog pčelarenja
3. Pčelinji proizvodi
  - (a) Med
  - (b) Pelud
  - (c) Propolis u apiterapiji
  - (d) Vosak
  - (e) Matična mlječ
  - (f) Pčelinji otrov – mogući posao i apiterapija
  - (g) Zrak iz košnice u apiterapiji
  - (h) Presađivanje ličinki Jenterovim aparatom pri uzgoju matica

Sl. 2: Sudionici evropskog projekta osobe s invaliditetom – lideri u pčelarstvu

Sudionici predavanja, prema obrazovnoj strukturi, bile su osobe, od onih s osnovnom školom do fakultetski obrazovanih osoba. Polovica ih je bila ženskog, a polovina muškog spola s različitim stupnjevima i vrstama invalidnosti. Prema pčelarskom znanju i iskustvu bilo ih je od čistih početnika do iskusnih pčelara. U grupi slušatelje bilo je i osoba s poremećajima u razvoju.

Zato su interesi i motivi bili sasvim različiti. Dok su prvi željeli osnovne informacije o pčelinjoj zajednici, o košnici i njezinim dijelovima i pomagalima, drugi su bili željni znanja i iskustava u specifičnim pčelarskim granama poput uzgoja matica i sakupljanja pčelinjeg otrova.

Pošto sam se predstavila kao osoba s invaliditetom, borac za osvješćivanje prava i mogućnosti osoba s invaliditetom, magistra metodike nastave te pčelarica s velikim pčelarskim znanjem i iskustvom, sudionici su ispunili anketu. Na osnovi jednake ankete već je prije napisan i objavljen znanstveni rad:

Martinec, R., Luketa Marković, J., Pinjatela, R., Dobranović, M., Šarčević, J.: The Use of Beekeeping and Apitherapy in Improving the Quality of Life in Elderly and Persons with Disabilities

Metodički postupci

Anketa je ovaj put ispunjena sa svrhom da sami obznane svoj invaliditet te svoje socijalne i pčelarske sklonosti. Meni su podaci iz ankete pomogli u odabiru metodičkih postupaka, odabiru pomagala i mogućega individualnog rada na treningu te kasnijih mogućnosti osobne, savjetodavne invalidske i pčelarske pomoći (counselling suport). Metodički su postupci zamjećeni i pohvaljeni u verifikacijskoj anketi u prilogu, kao npr.:

Voditeljica se trudila da pruži maksimalan broj informacija i praktičnih primjera.

...predavač motivirajući i veoma pristupačan.

Sl. 3: Praktični rad i za vrijeme odmora od teoretskog rada.

Spoznavši njihove različite interese i mogućnosti, dotaknula sam se svih pčelinjih proizvoda i pridružene im apiterapije, kao mogućnosti poboljšanja kvalitete života i samozapošljavanja. Naglasak sam stavila na znanje i iskustvo u donošenju odluka, što je potvrđeno u verifikacijskoj anketi:

To što smo, između ostalog, mogli da razmjenjujemo lična iskustva.

Sl. 4: Izrada higijenske pojilice

Svatko je od njih načinio plan svojega pčelarenja, a neki su ga i javno predstavili.

Metodički sa pristup nastojala što više vizualizirati u obliku slika, filmova i praktičnog rada i tekstualnih priloga za kasniji samostalni rad pa je i to zapaženo u verifikacijskoj anketi:

Na ovom predavanju sam dobila potrebne informacije da započнем sa radom sa pčelama.

Najbolje što je moglo biti.

Predavanje voditelja radionice bilo je praktično.

Dovoljno objašnjenja voditelja i predsjednika Udruženja.

Sl. 5: Dogovor organizacijsko - predavačkog tima o dnevnim aktivnostima

Sl. 6: Svi su se aktivno uključili u praktični rad

U tijeku izlaganja provjeravala sam razumijevanje iznesenog na temelju postavljenih pitanja u dijalogu tijekom predavanja, ali i u kasnijim druženjima i razgovorima uz kavu, kada smo te teme i praktički predočili tako da bi oni sa znanjem praktično pokazali postupak onima koji ga ne poznaju. To je bilo popraćeno mojim komentarima, pohvalama i sugestijama. Tako su se svi aktivno uključili u učenje i poučavanje pčelarskih znanja i sposobnosti i nisu se osjećali zapostavljeni u svojim interesima i mogućnostima, što je zamijećeno i u verifikacijskoj anketi:

Interakcijski rad svih učesnika. Dopalo mi se što su postavljana različita pitanja, na koja smo dobili odgovore.

Dodatne aktivnosti

Sl. 7: Moji novi i dragi prijatelji

Sl. 8: Pomno se broji do 20, za svakog polaznika jedna, svojom rukom izrađena svjećica

S obzirom na to da sam stanovaла u pristupačnim prostorima udruge „Sunce“, bila sam u osobnom kontaktu s djecom s poremećajima u razvoju, pa sam i njih uključila u kreativne pčelarske aktivnosti sa svrhom pčelarske inkluzije.

Tako ih je stručno osoblje naučilo pjesmicu o pčelama koju smo svi zajedno pjevali. Izradili su svjećice od satnih osnova koje su nam darovali. „Poučili“ su nas i izradili sirup za prihranu pčela od čaše vode i čaše šećera i dobro nam ih izmiješali. To je bile radna socijalna terapija i psihoterapija, a nama uvid u mogući razvoj njihovih mogućnosti i potvrda kako se uz pčele svatko može kreativno družiti.

Budući interakcijski rad

Svi su dobili moju e-poštu jadranka.luketa@gmail.com radi moguće daljnje suradnje. Otvorena je grupa na Viberu na kojoj pratim njihov rad, korigiram ih u postupcima i potičem na samostalne aktivnosti.

Sl. 9: Primjena naučenog u praksi. Poletaljke obojene bojama i oblicima koje pčele prepoznaju. Košnice ergonomski postavljene da im je moguć pristup sa svih strana i tako olakšan osobama s invaliditetom

Zaključak

U ovom sam projektu i velikom pčelarskom i pedagoškom izazovu upoznala divne ljude koje sam poučila o vrijednosti pčela i njihovih proizvoda te im dala osnovu za samostalni pčelarski rad.

Od njih sam mnogo naučila i obogatila se novim iskustvima, što će mi biti iskustvena potpora u mojojmu dalnjem pedagoškom pčelarskom i apiterapijskom radu.